

Nyomot hagyni magunk után

...Már lemondtak rólam. Egyedül anyám örködött még lucskos ágyam szélén kihunyó életem felett. Azon az estén asszonyok jöttek hozzánk búcsút venni tőlem, de én, az ébrenlét és az öntudattalanság lázalom-világában vergődve, ebből csupán annyit észleltem, hogy fekete főkötős asszonyfejek lebegnek ágyam felett. — Nyugodjon békében! — mondta az egyik elmenőben. — Igazán kár érte, jó gyermek volt. — Ekkor forró ágyamban befelé fordultam, és zokogni kezdtem. Úgy éreztem, darabokra hull körülöttem a világ, és én valami irdatlan mélységbe zuhanok. Kétségbeesve erőlködtem, hogy megkapaszkodjam valamelyik darabjában. Azóta is néha-néha mementóként kérdezem magamtól: mi lesz, ha egyszer majd ismét darabokra hull körülöttem a világ, és nem lesz elég erőm megragadni egyetlen darabját sem?...

Lehet, hogy épp azon az estén szerettem meg igazán az életet. Azután, hogy eisirattak.

Az elmúlás gondolatának a lefitymálása ostoba nagyképűség. Mondjuk csak ki őszintén, hogy az élet legnagyobb kérdése — a halál. Aki valamit is ad magára, és belegondol az élet egyszerűségébe, belesajog a felismerés: végleg eltűnünk. Mi sarkallja, kényszeríti az embert a fennmaradás titkának olykor már megszállott keresésére, ha nem épp a végesség tudata, a kérlelhetetlen mulandóság józan felismerése? Persze, jól tudjuk, hogy ez a dolgok rendje, mindazonáltal értelemellenesnek és — ki tudja milyen instanciával, bírói döntéssel szemben — igazságtalannak érezzük, hogy a létet a nemlét, az életet a halál, a valamit a semmi kövesse. Menekülnénk előle, de csakhamar rá kell döbbernünk, hogy nincs kibúvó. Ezért az ember megpróbál legalább *nyomot* hagyni maga után.

A csupán évtizedekben mérhető emberélet nemigen több villanásnyírnál az örökkévalóság időtlenségében, mi mégis minden erőnkkel ragaszkodunk hozzá. Ragaszkodunk, mert a valóságot megnyugtatónak és biztonságosnak érezzük, az ismeretlennel szemben azonban szorongunk. Pedig — amint az író mondja — a halál az élet tartozéka és feltétele, az élettel szembenálló önálló hatalom.

A halál tözsomszédságában élünk, de ezt csak mi tudjuk felfogni. Számunkra az életnek bizonyára azért van felbecsülhetetlen értéke, mert az ember élete tudatos. Azért, mert mi, csakis mi tudjuk, hogy nincs más alternatíva, hogy önmagunk elemésztése nem járható út. Az életet vállalni, élni kell.

Az a drámai felismerés, hogy véges lény vagyunk, lehangolhat, de ugyanakkor erőt is adhat, megacélozhatja az embert, aki végessége tudatában farkasszemet mer nézni a nagy ellenféllel, és harcba száll vele, hogy „legyőzze“. Ez a világon egyedülálló vállalkozás teszi hősivé az ember életét és méltóság teljessé őt magát.

Vajon van-e az elmúlásnak ellenszere? Hogyha létezik, az csakis az alkotó cselekvés lehet; az alkotásban való értékteremtés, amely az embernek a holnapba való meghosszabbítása, a végtelenbe (?) történő szervesülése is. Ez az a *nyom*, amely megnyugvást hozhat e metafizikai borzongásra.

Rudolf Hilsmann